

редакції ГПК. Зокрема, Рада з питань судової реформи 4 березня 2016 р. взяла за основу проект Господарського процесуального кодексу України в новій редакції, розроблений Робочою групою з питань процесуального законодавства, що працює в рамках даної Ради.

Аналізу деяких положень вказаного проекту і присвячена ця доповідь. Одразу слід зазначити, що вказаний проект викликає велику кількість зауважень, але у даній доповіді буде розглянуто лише деякі з них, пов'язані з особливостями регулювання статусу учасників у господарському судочинстві.

1. Проект поділяє всіх учасників господарського процесу на учасників справи (ст. 39 проекту), до яких, зокрема, у справах позовного провадження віднесено лише сторін і третіх осіб, та інших учасників судового процесу (§ 3 проекту).

Слід зауважити, що вказаний поділ є новелою даного проекту, жодним чином не обґрунтованою і не співвіднесеною з іншими процесуальними кодексами. Зокрема, статті 26 і 47 Цивільного процесуального кодексу України поділяють учасників цивільного процесу на осіб, які беруть участь у справі (до яких у справах позовного провадження віднесено сторони, третіх осіб, представників сторін та третіх осіб), та інших учасників цивільного процесу (до яких віднесено секретаря судового засідання, судового розпорядника, свідків, експерта, перекладача, спеціаліста, особу, яка надає правову допомогу). Аналогічно статті 47 і 62 Кодексу адміністративного судочинства України поділяють учасників адміністративного процесу на осіб, які беруть участь у справі (до яких належать сторони, треті особи, представники сторін та третіх осіб), та інших учасників адміністративного процесу (до яких належать секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, спеціаліст, перекладач). Стаття 3 Кримінального процесуального кодексу України виділяє учасників кримінального провадження та учасників судового провадження, проте вказаний Кодекс відрізняється специфікою процесу і не може бути флагманом у даному випадку, хоча і він іншим чином «структурує» учасників кримінального процесу.

У зв'язку з цим позиція розробників вказаного проекту видається дивною.

2. Частина третя статті 42 проекту пропонує дозволити неповнолітнім особам віком від 14 до 18 років, а також особам,

Т. В. Степанова

канд. юрид. наук, доцент,

професор кафедри адміністративного та господарського права
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЩОДО ОБГОВОРЕННЯ ПРОЕКТУ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Останнім часом поживавилася робота над новою редакцією Господарського процесуального кодексу України (далі — проект ГПК України). Проте, наявність декількох проектів ГПК України, які активно обговорюються кілька років поспіль, як виявилось, на жаль, не є гарантією створення більш досконалої

цивільна дієздатність яких обмежена, особисто здійснювати процесуальні права та виконувати свої обов'язки в суді. Абзацем другим вказаної частини встановлено, що «суд *може* залучити до участі в таких справах законного представника неповнолітньої особи або особи, цивільна дієздатність якої обмежена». Проте, вказане видається недоцільним і не відповідає загальній практиці в інших процесах та навіть в інших державах. Слід зауважити, що вказані особи не мають відповідного досвіду та не можуть виважено оцінити власний рівень знань та підготовки. Тому вказане не можна підтримати. У зв'язку з цим у другому абзаці частини третьої статті 42 проекту доцільно закріпити також, що у випадку зачіпання їх інтересів «суд **повинен** залучати до участі в таких справах законного представника неповнолітньої особи або особи, цивільна дієздатність якої обмежена».

Частина четверта статті 42 містить лише одну підставу для набуття повної дієздатності — реєстрацію шлюбу. Проте, чинним законодавством встановлено також інші випадки набуття повної дієздатності до досягнення повноліття: якщо особа зареєстрована в якості СПД, вступила в трудові відносини, записана батьком або матір'ю дитини. Тому зазначену вище підставу необхідно *виключити*, тим паче, що в подальшому у вказаній статті зазначається, що «процесуальної дієздатності набуває неповнолітня особа, якій у порядку, встановленому законом, надано повну цивільну дієздатність».

3. Частина перша статті 47 проекту пропонує закріпити, що «треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, можуть вступити у справу **до закінчення підготовчого засідання**, подавши позов до однієї або декількох сторін».

Проте, вказаний строк обмежує права добросовісних учасників процесу, які не були належним чином повідомлені про наявність судового процесу, що зачіпає їх інтереси. Пропонуємо доповнити вказану частину статті 47 реченням: «Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, можуть вступити у справу *після* закінчення підготовчого засідання, **якщо вони дізналися про наявність такого провадження після початку розгляду справи по суті***».

4. Стаття 94 проекту ГПК України, що встановлює вимоги до висновку експерта, містить положення наступного змісту:

«Предметом висновку експерта **не можуть бути питання права**». Проте, в подальшому § 6 проекту присвячений саме висновку експерта у *галузі права*.

Вказані положення ст. 94 та параграфу 6 проекту суперечать один одному.

При цьому доречним видається виключення положення абзацу другого частини другої ст. 94 проекту, оскільки господарським правовідносинам властива підвищена динамічність та комплексність, що не властиве іншим матеріальним правовідносинам. У зв'язку з цим судді часто звертаються до фахівців для отримання консультацій з правових питань. Заборона вказаного новим ГПК України видається необґрунтованою.

5. Частина 3 статті 167 проекту дозволяє учаснику справи «додати до письмової заяви, клопотання **проект ухвали, постановити яку він просить суд**». Вважаємо вказане неприпустимим, оскільки це є прийняттям на себе іншими учасниками судового процесу повноважень господарського суду.

Слід зазначити, що вказаний проект ГПК України, розроблений Робочою групою з питань процесуального законодавства, має й інші численні недоліки. В такому вигляді даний проект не може бути прийнятий, оскільки внесе плутанину і неузгодженість у господарські процесуальні правовідносини. Проаналізований проект потребує якісної переробки зі збереженням особливостей господарського судочинства та урахуванням потреб учасників господарських правовідносин.